

Kalejdoskop 06/2024

TEMAT NUMERU: W ŚWIECIE NISZY

**Kultura alternatywna - alternatywa kultury [TEMAT NUMERU]
Maciej ŚWIERKOCKI**

W dobie internetowych mediów elektronicznych, gdy każdy w każdej chwili może dotrzeć do każdego w każdym zakątku świata, status jakkolwiek pojmowanej kultury alternatywnej musiał ulec zmianie - weszła ona zatem w skład kultury popularnej niejako „na stałe” i czasami nadal przemodelowuje ją od środka. Nie z zewnątrz, bo „zewnątrz” już właściwie nie ma, odkąd Bob Dylan dostał Nagrodę Nobla. I już raczej nie rewolucyjnie, ponieważ w globalnym świecie „system” coraz rzadziej walczy z wywrotowymi ideami otwarcie i przemocą, a częściej, nierzadko przy pomocy pieniądza, oswaja je albo przeformułowuje na własną modłę i korzyść.

**W świecie niszy [TEMAT NUMERU]
Aleksandra TALAGA-NOWACKA, Bogdan SOBIESZEK**

Czy można jeszcze mówić o kulturze alternatywnej, a jeśli tak, to w jaki sposób się ona przejawia? Czym jest dziś mainstream, a co stanowi alternatywę wobec niego w dobie dominacji czy wręcz dyktatury mediów elektronicznych? Jednym z najbardziej narzucających się podziałów wydaje się opozycja między tym, co komercyjne, czyli tworzone dla zysku, lansowane przez główne media, modne, przodujące w liczbie odsłon i klików, a tym, co niszowe, oddolne, odwołujące się do upodobań niewielkich grup, co z trudem przebija się do szerszej świadomości. Kultura alternatywna wciąż jest głosem pomijanych, niezadowolonych, idących pod prąd. Prezentujemy subiektywny wybór przedsięwzięć z Łodzi i województwa, które z różnych względów można uznać za alternatywne wobec mainstreamowej oferty kulturalnej. Skupiliśmy się na działaniach cyklicznych bądź miejscach, które przynajmniej od kilku lat istnieją w pejzażu kulturalnym regionu.

**Subkultura metalu [TEMAT NUMERU]
Z Tomaszem BARSZCZEM rozmawia Bogdan SOBIESZEK**

- Stajemy się produktem turystycznym. Restauratorzy na czas festiwalu przygotowują specjalne menu. Mieszkańcy widzą ludzi, którzy przyjechali na koncerty i przez kilka dni krążą po Aleksandrowie – po sklepach, lokalach, miejscach noclegowych. Widzą, że to nie są przerażający antychryści, metalowcy, którzy chcą wszystko spalić i zostawić zgliszcza. To normalni ludzie - przekonuje Tomasz Barszcz, organizator odbywającego się w Aleksandrowie Łódzkim festiwalu Summer Dying Loud.

**Mieszkanie dla sztuki [TEMAT NUMERU]
Z Adamem KLIMCZAKIEM i Jerzym GRZEGORSKIM rozmawia Aleksandra
TALAGA-NOWACKA**

- Sztuka powinna w jakiś sposób zaświadczać o terażniejszości albo wręcz ją wyprzedzać. Mierzyć się z terażniejszością w taki sposób, by stawiać znaki zapytania. Artysta szuka odpowiedzi na pytania, ale nie zawsze je znajduje. Może, ujmując to inaczej, artysta powinien mierzyć się z aktualnie funkcjonującą rzeczywistością i znaleźć odpowiedni język do jej opisanie - mówią Adam Klimczak i Jerzy Grzegorski z Galerii Wschodniej.

Prezentująca tzw. sztukę progresywną, niezależna Galeria Wschodnia - w latach 80. uważana za jedną z najważniejszych w Polsce - istnieje nieprzerwanie od 40 lat w tym samym mieszkaniu przy Wschodniej 29/3. Miejsce jest sprawą kluczową, bo to często do tej przestrzeni odnoszą się twórcy prezentujący tu swoje prace. Kluczowi są również prowadzący - ich szerokie, międzynarodowe kontakty i ich rozeznanie w środowisku decydują o programie galerii.

Poza tym:

Rękopis - rzecz osobista, najdroższa [WYSTAWA]

Magdalena SASIN

Zygmunt Krauze urodził się w 1938 roku w Warszawie, ale lata powojenne spędził w Łodzi. Tutaj jako 15-letni chłopak, uczeń liceum muzycznego, przeżył swoją najsilniejszą, formującą inspirację. - Od dziecka uczyłem się gry na fortepianie. Studiowałem fortepian i kompozycję w Łodzi, później w Warszawie, następnie w Paryżu. Ale tym, co okazało się dla mnie fundamentalne i najważniejsze, było spotkanie z twórczością Władysława Strzemińskiego, z jego malarstwem i pracami teoretycznymi - opowiada artysta. - To, że stałem się kompozytorem, że obrałem ten, a nie inny kierunek rozwoju, zawdzięczam inspiracji Strzemińskim i jego obrazami, które znajdują się w łódzkim muzeum. Później, w ciągu dziesiątków lat mojej działalności, wielokrotnie współpracowałem z tą placówką: były tu realizowane moje instalacje, koncertowałem przy okazji różnych wystaw zagranicznych. Moje związki z Muzeum Sztuki w Łodzi trwają więc niemal przez całe życie aż do dziś. Jestem z tego dumny.

W kwietniu w Muzeum Sztuki ms1 w Łodzi otwarto stałą wystawę „Zygmunt Krauze. Archiwum twórcze”.

Nowości z archiwum [MUZYKA]

Bogumił MAKOWSKI

Unikatowe utwory ze ścieżek filmowych zgromadzonych w archiwum Wytwórni Filmów Oświatowych w Łodzi trafią na płyty winylowe i CD. Wśród nagrań są muzyczne cymelia, którymi WFO dysponuje jako jedyna w Polsce. Bogate zbiory od jakiegoś czasu penetruje Michał Wilczyński, właściciel firmy GAD Records. - Na nagrania muzyki do filmów zgromadzonych w WFO natrafiłem przez Wytwornię Filmów Dokumentalnych i Fabularnych w Warszawie. Kiedyś, jeszcze w latach 70., był w Polsce dobry zwyczaj, że WFO wymieniała się z warszawską wytwornią ciekawymi nagraniami - tłumaczy. - Pierwszym utworem z WFO odkrytym przeze mnie w WFDiF była kompozycja do filmu oświatowego „Ołowica” (1976) Bohdana Mościckiego, stworzona przez Józefa Skrzeka i zagrana przez zespół SBB.

KALENDARIUM wydarzeń w Łodzi i województwie łódzkim w czerwcu

Spis treści

16

Nasi tu byli...

Mieczysław Kuźmicki

17

Niech nam się Pani pokręci.

Andrzej Poniedziałki

Temat numeru

20

Kultura alternatywna. Alternatywa kultury.
Maciej Świerkocki

26

W świecie niszy.

30

Subkultura metalu.
Rozmowa z Tomaszem Barszczem

34

Mieszkanie dla sztuki.
Rozmowa z Adamem Klimczakiem i Jerzym Grzegorskim

38

Rękopis - rzecz osobista, najdroższa.
Magdalena Sasin

42

Prawa ręka artysty.
Dariusz Bilski

44

Genealogia z noblistą w tle.
Andrzej Sznajder

46

Dlaczego nie czytam wielkiej literatury?
Łukasz Barys

47

Galeria Kalejdoskopu - Maciej Zieliński

52

Andrzeja Bartczaka sztuka permanentna.
Gustaw Romanowski

55

Nowości z archiwum.
Bogumił Makowski

58

Trzy kolory. Niebieski - Confiteor.
Łukasz Maciejewski

60

Mecenas najwyższej próby.
Piotr Grobliński

64
Wokół willi Kindermannów.
Maria Mażewska

67
Pisarze do kufli!
Maciej Robert

68
Kalendarium

„**Kalejdoskop**” **06/2024** do kupienia **od 29 V** w punktach Garmond-Press i Kolportera oraz w salonach empik w całym województwie łódzkim, a **od 28 V** - w recepcji Łódzkiego Domu Kultury przy ul. Dowborczyków 18 (II piętro biurowca).
A także w prenumeracie redakcyjnej.

„**Kalejdoskop**” **06/2024** jest dostępny także jako e-book na [Virtualo.pl](https://virtualo.pl).

Naszych najlepszych tekstów w interpretacjach aktorów scen łódzkich związanych z Łodzią i regionem możecie słuchać na platformie „Kalejdoskop NaGłos”:
<https://soundcloud.com/kalejdoskopnaglos>

na okładce: DASHA, fot. VICTOR DEMIDENKO

KALEJDOSKOP MA 50 LAT!